

Dívať sa na hviezdu. Vianoce blahoslaveného Charlesa de Foucauld

Carlo Codega

5. januára 2021 ✝ Cirkev

S pohľadom upretým smerom k Betlehemu nasledoval Vtelené Slovo v Jeho zemi a v Jeho živote a napodobňoval vlastnosti Majstra, ktorého vášnivo miloval až po mučenícku smrť.

Celá dráha nádherného života blahoslaveného Charlesa de Foucauld (1858-1916) je porovnateľná s cestou, presnejšie povedané s jednou z dobrodružných ciest, ktoré francúzsky aristokrat v mladosti rád podnikal, a s ktorými neprestal do konca svojho života, dokonca ani ako kontemplatívny pustovník. Cesta podobná putovaniu mudrcov z evanjelia, ktorí nasledovali tajomnú kométu, ktorá sa objavila na oblohe, a nechali sa ňou viesť až k miestu narodenia Vteleného slova v Betleheme. Ak králi z východu nasledovali túto hviezdu, ktorá sa objavila na nebeskej klenbe, mladý Charles nasledoval rovnako žiarivú a rovnako tajomnú „hviezdu“, ktorá sa objavila na oblohe svedomia ako impulz pre hľadanie čohosi väčšieho, aby sa vytrhol z priemernosti rozšafnej pozemskej existencie.

Hľadanie ideálu

Tento vnútorný impulz je v katolíckej teológii známy ako „pomáhajúca milosť“, čiže pomoc Všemohúceho poskytnutá každému človeku, aby napravit svoj život a obrátil svoje kroky viac či menej vzdalujúce od Neho – na cestu vedúcu ku konverzii. Táto tajomná božská pedagogika, ktorá bez nátlaku pozýva a rešpektuje potrebu napredovať krok za krokom, sa u Charlesa prejavila v podobe túžby vymaniť sa z nerestného života, ktorý našiel svoje ideálne miesto – alebo lepšie povedané svoj špinavý brloh – v radoch francúzskej armády, v ktorej sa rozvíjajú tie najodpornejšie zlozvyky ľudskej povahy ako je obžerstvo, chlipnosť a lenivosť. V duši mladého francúzskeho dôstojníka sa rozhořela veľkodušnosť, túžba po veľkých a hrdinských činoch, smäd po hlbokom poznaní, po zmene života, ktoré ho priviedli k rozhodnutiu vystúpiť z armády a vydať sa na slávnu cestu do Maroka (1882-1886).

Aj keď ešte stále bola zameraná na oslavu tohto sveta, táto túžba odpútať sa od malicherností svetského života a hľadať veľké veci ho onedlho tajomne priviedla k tomu, že sa zrazu ocitol pred tvárou Veľkého, ktorý sa v betlehemskej jaskyni stal Maličkým. Po návrate z tejto výpravy, ktorou si získal meno vo verejnej mienke aj vo francúzskej vedeckej komunite, si ohnivý bádateľ uvedomil, že „hviezda“, ktorá ho viedla po cestách severnej Afriky, ho teraz pobádala, aby vstúpil do seba a v hĺbke duše hľadal cieľ svojho pozemského putovania: *„Začal som chodiť do kostola, hoci som bol neveriaci, iba tam som sa cítil dobre tráviac celé hodiny a opakujúc zvláštnu modlitbu: „Bože môj, ak existuješ, daj, aby som Ťa spoznal!“*

Kňaz abbé Huvelin, do ktorého rozvážnych rúk sa mladý muž zveril, potom múdro nasmeroval jeho smäd po poznaní a jeho hľadanie k Svätej zemi. V roku 1888 sa Charles vybral na dlhú púť do Svätej zeme, ktorá úplne zmenila jeho pohľad na svet. Ak v Nazarete dokázal intuitívne vnímať svätú každodennosť Ježišovho

života, v Betleheme zakúsil hĺbku a krásu Vtelenia, ktoré rozširujú srdce človeka vo vášnivej láske k Stvoriteľovi: „*Po tom, ako som strávil Vianoce roku 1888 v Betleheme, bol som účastný na polnočnej svätej omši a vo svätej jaskyni som prijal Eucharistiu, o dva či tri dni som sa vrátil do Jeruzalema. Sladkosť, ktorú som pociťoval pri modlitbe v tejto jaskyni, kde zneli hlasy Ježiša, Márie a Jozefa, bola nevýslovná.*“ Do mysle francúzskeho aristokrata sa vrylo jedno krátke slovo: „Ježiš“. On bol cieľom jeho cesty, bol to On, ku ktorému ho kométa tajomne viedla – podobne ako už pred 1900 rokmi viedla mudrcov – hoci podrobnosti cesty ešte neboli celkom jasné.

Charles de Foucauld ako 5-ročný chlapec s matkou a sestrou

zdroj: wikimedia commons

Vôľa osvojiť si život vteleného Slova ho priviedla k rozhodnutiu prijať rehoľný život: Svätá túžba po prísnosti disciplíny a vedenie abbé Huvelina ho v roku 1890 priviedli do trapistického kláštora *Notre Dame des Neiges*, kde ho prijali s menom Fra Marie-Albéric. „*Evanjelium* – napísal blahoslavený – *mi ukázalo, že prvým prikázaním je milovať Boha z celého srdca, a že všetko je obsiahnuté v láske; každý vie, že prvým účinkom lásky je nasledovanie. Zdalo sa mi, že nič nesymbolizuje tento život lepšie ako trapistické opátstvo.*“

Pokora a chudoba Betlehema

To, čo spočiatku vyzeralo ako cieľ cesty, sa ukázalo ako iba jedna etapa: na oblohe jeho svedomia sa opäť ukázala kométa, aby ho viedla medzi trapistov v Akbese v Sýrii, ale brat Marie-Albéric cítil povolanie k ešte dokonalejšiemu nasledovaniu Spasiteľa, ktorému nestačila prísna trapistická rehoľa, ale hľadal svoju identitu dokonca aj v tých najponíženejších detailoch života nášho Pána: „*Sme chudobní v očiach bohatých, ale ešte nie sme chudobní, ako bol náš Pán, nie sme chudobní, ako som bol ja v Maroku, ani chudobní, ako bol svätý František (...). Milujem nášho Pána Ježiša Krista a nemôžem viesť iný život ako viedol On. Nechcem stráviť svoj život v prvej triede, keď Ten, ktorého milujem, ho prežíval v poslednej triede.*“ Takže po siedmich rokoch trapistického života (1890 – 1897) brat Charles zanechal kláštor, aby podľa svojej vnútornej inšpirácie zakúsil život pustovnícky. Prirodzene, jeho kroky mohli smerovať iba do Svätej zeme, do Nazareta, kde sa stal záhradníkom kláštora klarisiek a zároveň žil veľmi kontemplatívnym a kajúcny životom.

Ak Nazaret, miesto každodenného namáhavého života nášho Pána po dobu tridsať rokov, vždy zostával hlavným zdrojom jeho duchovnej inšpirácie, brat Charles často obracal oči duše k betlehemskej jaskyni: „

*Sme ešte vo vianočnom čase“ – napísal svojmu starému opátovi. „Telom som v Nazarete (...), ale duchom som v Betleheme už viac ako mesiac; a teda blízko jasličiek, medzi Máriou a Jozefom. “ Z Betlehema mohol nazaretský pustovník čerpať program pre kontemplatívny život doplnený námahovou a pokornou každodennou námahou Nazareta: „**Prijímať pokoru, chudobu, odriekanie, poníženie, osamelosť, utrpenie s Ježišom; nemať za nič ľudskú veľkosť, vznešenosť, úctu ľudí. Pre seba vždy hľadám posledné z posledných miest a chcem byť tým posledným a najopovrhovanejším z ľudí**“ rovnako ako Ježiš, ktorý sa narodil v maštali. Na druhej strane bol Betlehem modelom, s ktorým sa konfrontoval a porovnával, aby jeho štýl skutočne zodpovedal vznešenému príkladu Vteleného slova, aby nadprirodzená plodnosť Vtelenia pokračovala po celý jeho život: pokora a chudoba, „prostriedky, ktoré mal v jasliach“, sa stávajú „našimi zbraňami“, ktoré zabezpečujú, „že už nežijeme my, ale On žije v nás, a naše činy už nie sú našimi ľudskými a biednymi činmi, ale Jeho činmi, ktoré sú božské a účinné.“*

Kvôli voľbe materiálnej chudoby Charles nezostal v Nazarete: po prijatí kňazskej vysviacky vo Francúzsku v roku 1900, chcel francúzsky pustovník pre Božiu slávu založiť spoločenstvo v štýle zasvätenom Vtelenému Slovu, kontemplácii, ale aj šíreniu Kráľovstva Najsvätejšieho Srdca na zemi. Brat Charles prijal pozvanie saharského biskupa mons. Guérina a založil pustovňu v Béni Abbes, uprostred vyprahnutej púšte, na alžírskom území. Voľba tohto miesta – alebo skôr „týchto skál podobných betlehenským a nazaretským“, ako sám povedal, napokon zodpovedala Ježišovej voľbe, ktorý si pre svoje narodenie nevybral prostredie bohatých a mocných tohto sveta, ale najchudobnejších pastierov Judey podobných týmto dobrosrdečným polonomádmi, medzi ktorými sa ocitol: „*Ježiš si sám vyberá svojich ctiteľov... Hlasom anjelov privoláva k sebe pastierov, ktorých chce ako prvých vidieť pri sebe, po Márii a Jozefovi. Za rodičov si vybral dvoch chudobných robotníkov; za prvých ctiteľov si vyberá chudobných pastierov... Vždy rovnaké poníženie, vždy rovnaká láska k chudobe a k chudobným. (...). Aký balzam si vložil do srdc chudobných, najmenších, ktorými svet pohŕda až do konca vekov, keď už od narodenia im ukazuješ, že sú to tvoji obľúbenci, že sú pozvaní ako prví: tí, ktorých k sebe vždy voláš, ktorý si chcel byť jedným z nich a nimi obklopený od svojej kolísky po celý život.*“

S Máriou a Jozefom pred Vteleným Slovom

Kto skutočne hľadá Boha sa však netvári, že vládne nad svojou „kométou“, ale skôr sa ňou necháva pokojne viesť podľa jej rytmov vtedy, keď sa skrýva a tiež keď sa opäť objaví: tentoraz sa kométa nového mudrca opäť objavila v roku 1904 prostredníctvom Mons. Guérina, ktorý mu pri návšteve rozprával o smutnej situácii Tuaregov, medzi ktorých už roky nezavítal nijaký misionár. Tolko chudoby, biedy, námahy, nebezpečenstiev presvedčilo evanjeliové srdce brata Charlesa, aby sa vybral na juh a usadil sa v Tamanrassete, blízko výšin Hoggaru uprostred tajomného nomádskeho ľudu Tuaregov.

Na tomto mieste, zabudnutom ľuďmi a dokonca aj misionármi, strávil dvanásť rokov, dvanásť rokov tvrdej práce a služby blížnemu: obetavá manuálna práca, svedectvo evanjeliového života, morálna a vzdelávacia pomoc tomuto zaostalému ľudu, preklad evanjelií do jazyka Tuaregov... Všetko v najčistejšom duchu služby Bohu a blížnym. Napriek potu a vyroneným slzám však apoštolské plody neprichádzali, prinajmenšom navonok, a nikdy neprišli, ako vyznal sám blahoslavený v roku 1914: „*Zajtra je desať rokov tomu, čo slávim svätú omšu v pustovni v Tamanrassete! A ani jeden konvertita! Treba sa modliť, pracovať a mať trpezlivosť.*“ Nedostatok plodov však pramálo trápil kontemplatívnu dušu brata

Charlesa, ktorý si vybral toto opustené miesto, aby „*bol sám s Ježišom, iba pre Ježiša*“.

Opravdivou každodennou útechou v tej malej pustovni, ktorá sa tak veľmi podobala betlehemskej jaskyni, bola svätá omša, výživa jeho mystickej duše: Svätá omša – ako viackrát píše vo svojich listoch – bola pre brata Charlesa „každodennými Vianocami“, „*malými každodennými Vianocami, ktoré robia zo zeme nebo*“, pretože vďaka nim sa narodil Emanuel, Boh s nami, v tejto neveriacej zemi. Jeho kontemplatívna duša, ktorá trávila hodiny pred Eucharistiou, vždy nachádzala v betlehemských jasiach zdroj meditácie: tajomstvo Vianoc bolo pre neho oázou kontemplácie v živote utrpenia a služby blížnym, tajomstvom, pred ktorým musel rozum mlčať a ustúpiť tichu modlitby. „*Hodiny plynú – napísal o Vianociach – a nastal okamih, ktorý Boh určil od večnosti. Nebolo by lepšie mlčať ako rozprávať? Ó môj Bože, nauč nás tajomstvo tichého rozjímania alebo radšej daj nám milosť. Daj nám milosť, ó Ježiš, aby sme ťa kontemplovali a milovali v hlbokom vnútornom tichu.*“

Tento postoj láskyplnej adorácie Vteleného Slova mu vnukla Božia Matka a svätý Jozef, ktorí boli v Betlehemskej jaskyni prvými ctiteľmi Boha, ktorý sa stal dieťaťom z lásky k nám: „*Čo robíte obaja v tejto chvíli? Adorujete uzobraní, mlčiaci, strácate sa v nekonečnej kontemplácii a objímate pohľadom toho, ktorého ste práve adorovali (...). Ó svätí rodičia! Vaša noc a teraz celý váš život sú rozdelené na dve časti: na nehybnú a tichú adoráciu, pohladenia, a na preukazovanie oddanej a najnežnejšej starostlivosti... (...). Kiežby som žil ako vy, ó blažení rodičia, adorujúc Ježiša a pracujúc pre Neho, vždy ponorený do Jeho lásky v Ňom, s Ním a pre Neho!*“

Betlehem a Jeruzalem

Kométa blahoslaveného Charlesa sa však nemala zastaviť nad Betlehenskou jaskyňou ako jej slávna predchodkyňa, ale pokračovala po ceste, po ktorej náš Pán prechádzal cez Nazaret až došiel po Kalváriu a hrob. Sám Charles ešte ako mladý pustovník, intuitívne vytušil, že jestvuje jedinečná jednota medzi tajomstvom Vtelenia a tajomstvom Umučenia a smrti nášho Pána: „*Môj drahý otče – napísal jednému trapistovi –, toto sú dni požehnania a šťastia, ale aj bolesti, pretože ak sú Vianoce začiatkom našich radostí, sú aj začiatkom Ježišových bolestí. Vianoce, to je iba osem dní po obriezku. Betlehem je iba osem kilometrov od Jeruzalema.*“ Za jediný deň chôdze môže pútnik do Svätej zeme zanechať za sebou čistú belostnú poéziu Betlehema a ocitnúť sa zoči-voči krvavému násiliu Kalvárie a pred hrobom v Jeruzaleme. Jednotu medzi týmito dvomi scénami, ktoré sú navzájom také odlišné, však možno nájsť v Najsvätejšom Srdci Dieťaťa Ježiša, ktoré už v Betleheme „*cítilo tú nesmiernu bolesť, ktorá ho sprevádzala po celý Jeho smrteľný život majúc pred očami hriechy, nevďačnosť, zatratenie toľkých duší*“, pretože malo v sebe ten istý vnútorný postoj, ktorý ho viedol k splneniu Otcovej vôle smrťou na kríži pre našu spásu.

Opravdivé mystické duše nasledujúce nášho Pána nemôžu zotrvať v sladkej betlehemskej idyle, ale chcú kráčať po krvavých stopách Vykupiteľa, čo najviac pripodobniť svoje srdcia Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu a priateľsky ponúknuť svoje rameno a nieť pre nesenie Jeho ťažkého kríža, ako aj čisté srdce pre útechu Jeho nesmierneho zármutku. Možno práve toto mal na mysli brat Charles na začiatku adventu v roku 1916, 1. decembra, keď pred blížiacimi sa vianočnými sviatkami skupina pústnych lupičov vnikla do jeho pustovne, kde ho zastrelila a nechala na zemi uprostred kaluže krvi.

Charlesovo srdce vychované v betlehemskej a nazaretskej škole dosiahlo slávu Kalvárie, keď splnilo svoje duchovné predsavzatie, ktoré si zapísal pred mnohými rokmi: „*Mlčky, skryto ako On, nenápadne ako*

On, prechádzajúc nepoznaný na zemi sťa nočný pútník, chudobne, pracne, pokorne, nežne, činiac dobro ako On, bezbranný a nemý pred nespravodlivosťou ako On, napodobňujúc vo všetkom Ježiša v Nazarete a Ježiša na kríži.“

hrob bl. Charlesa de Foucauld v El Menia, Alžírsko

zdroj: wikimedia commons

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/divat-sa-na-hviezdu-vianoce-blahoslaveného-charlesa-de-foucauld/>